

Những tuyệt tác
của
Shakespeare

William Shakespeare & Edith Nesbit

Hàn Băng Vũ dịch

Những tuyệt tác
của
Shakespeare

TUYỂN TẬP 20 VỞ KỊCH
ĐƯỢC CHUYỂN THỂ THÀNH TRUYỆN CHO THIẾU NHI

⊕ MEGA+

NHÀ XUẤT BẢN
THẾ GIỚI

Quý độc giả thân mến,

Trong suốt cuộc đời mỗi người, từ lúc sinh ra, trưởng thành đến khi già đi, chúng ta luôn có những cuốn sách đi cùng như những tri kỷ thầm lặng. Sách, nguồn kinh nghiệm sống, hiểu biết và minh triết kết tinh của nhân loại cũng không thể thiếu trong mỗi ngôi nhà để gắn kết các thế hệ với nhau.

Kho tàng tri thức của nhân loại rộng lớn vô tận. Chắc hẳn trong những giai đoạn khác nhau của cuộc đời, không ít lần chúng ta đặt ra câu hỏi: Cuốn sách nào cần nhất lúc này? Đã có rất nhiều danh mục khuyến đọc với nhiều tiêu chí lựa chọn, theo thể loại, chủ đề, theo các nhu cầu cụ thể... nhưng nếu từ cái nhìn ngược theo suốt cuộc đời một con người, hẳn danh mục những cuốn sách cần thiết sẽ phong phú và đa dạng hơn rất nhiều.

Với lý do đó, Công ty CP Sách Omega Việt Nam (Omega Plus) quyết định xây dựng dự án Tủ sách Đời người, với sự tư vấn, phản biện và đóng góp từ các học giả, nhà nghiên cứu, các nhà văn hóa, nhà hoạt động xã hội, các nhà xuất bản, những người xuất thân và sinh trưởng trong những gia đình có nề nếp đọc sách cũng như những người có trải nghiệm và hiểu biết về văn hóa đọc của người Việt.

Không giới hạn ngôn ngữ gốc, quốc gia – châu lục, thời điểm ra đời, Dự án đặt mục tiêu tinh tuyển tối thiểu 100 cuốn sách có giá trị trường tồn với các tiêu chí quen thuộc, phổ biến, dễ tiếp nhận đối với đại chúng, được hệ thống

hóa nương theo nhu cầu của các thế hệ độc giả Việt. Tủ sách Đời người hướng tới trở thành tủ sách cơ bản trong mọi gia đình, bao gồm các sáng tác dân gian, các tác phẩm văn học kinh điển, sách phát triển bản thân, sách về văn hóa – giáo dục, lịch sử – tư tưởng, sách về lối sống, phong tục – tập quán, nghi lễ truyền thống của người Việt...

Bên cạnh việc lựa chọn phong cách thiết kế mới mẻ, đồng bộ, thân thiện, phù hợp để làm món quà tinh thần bạn đọc trao tặng cho nhau và phù hợp với các tủ sách gia đình... chúng tôi đồng thời nỗ lực lựa chọn nguồn văn bản chất lượng, uy tín; bổ sung giá trị gia tăng cho ấn phẩm như minh họa, phụ bản...

Tuy nhiên, việc tuyển chọn một danh mục như vậy là một cao vọng vượt quá khả năng của riêng chúng tôi hay bất cứ một cá nhân nào. Do đó, song song với việc xây dựng Ban Cố vấn chuyên môn, chúng tôi mong chờ sự đóng góp từ tất cả quý độc giả, những người xem việc đọc là hoạt động thiết thân trong hành trình phát triển nhân cách con người. Mọi góp ý xin gửi về info@omegaplus.vn. Chúng tôi trân trọng ghi nhận và cảm ơn mọi ý kiến đóng góp quý báu từ độc giả.

Mong rằng, Tủ sách Đời người ra đời sẽ cùng các tủ sách khác của Omega Plus đưa những tri thức hữu ích đến cộng đồng, khơi gợi nguồn cảm hứng đọc, góp phần nuôi dưỡng tâm hồn cho các thế hệ độc giả Việt.

Xin chân thành cảm ơn!

**BAN BIÊN TẬP
TỦ SÁCH ĐỜI NGƯỜI**

Mục lục

Lời nói đầu.....	11
Sơ lược về cuộc đời Shakespeare.....	15
Giấc mộng đêm hè	21
Giông tố.....	31
Thỏa sự mong cầu	41
Câu chuyện mùa đông	49
Vua Lear	59
Đêm thứ mười hai.....	65
Xào xáo vì những chuyện không đâu	75
Romeo và Juliet	93
Pericles.....	105
Hamlet	115
Cymbeline.....	125
Macbeth	135
Vở hài kịch vì nhầm lẫn.....	147
Người lái buôn thành Venice.....	159
Timon của thành Athens.....	169

Othello	185
Thuần hóa cô nàng đánh đá	199
Ăn miếng trả miếng	211
Hai quý ông của Verona.....	223
Rốt cuộc, tốt đẹp là mọi sự tốt đẹp.....	237
Bảng phiên âm một số tên nhân vật	249
Những trích dẫn hay từ Shakespeare	251

“Có thể nói rằng các tác phẩm của Shakespeare để lại cả một kho tàng tri thức về mặt kinh tế và xã hội. Tất cả các nhà văn kế tục đều bắt chước và lấy cảm hứng từ ông; và có thể hoài nghi liệu rằng các đóng góp về những nguyên tắc mang tính lý thuyết hay những quy tắc mang giá trị thực tiễn cũng không nhiều hơn những giá trị mà ông đã cống hiến cho đất nước của mình.”

– Tiến sĩ SAMUEL JOHNSON

Lời nói đầu

Công bằng mà nói, tác phẩm của Shakespeare là “các tác phẩm phong phú nhất, thuần khiết nhất, tuyệt đẹp nhất mà một thiên tài có thể viết ra một cách không mệt mỏi.”

Shakespeare truyền bá kiến thức bằng niềm thích thú. Chỉ riêng những vở kịch của ông (bỏ qua vấn đề khoa học đơn thuần) đã chứa đựng nhiều trí tuệ thực tiễn hơn toàn bộ học liệu bằng tiếng Anh. Ông là bậc thầy của mọi điều thiện – lòng trắc ẩn, sự rộng lượng, lòng can đảm đích thực và tình yêu thương. Trí thông minh kiệt xuất của ông được cắt ra thành “những ngôi sao nhỏ”. Khối lượng kiến thức đồ sộ của ông được đúc kết thành từng mảnh nhỏ và những câu châm ngôn do đó được lan truyền rộng rãi, hiếm có một góc ngách nào trên thế giới nói tiếng Anh ngày nay mà không được ông khai sáng, hay một vùng thôn dã nào mà không được các tác phẩm của ông làm phong phú thêm cho kho tàng văn học. Tính quảng đại của ông giống như biển cả, mặc dù thường không được thừa nhận nhưng có thể cảm nhận được ở khắp mọi nơi. Như người bạn Ben Jonson của ông đã viết: “Shakespeare không chỉ thuộc về một thời đại mà là của mọi thời đại.” Ông luôn giữ con đường cao cả của nhân sinh, gắn liền với cuộc sống của con người. Ông không lựa chọn đi trên những con đường ngách của cảm xúc và tình cảm cá

nhân. Trong các tác phẩm của ông, chúng ta không có những tên cướp đạo đức, những tên trộm đa cảm, những kẻ phản diện thú vị và những kẻ ác nhân tao nhã, thanh lịch – không có những bối cảnh phức tạp tạo ra những tình huống rắc rối mà trong đó là những hình ảnh thô thiển nhất được trình bày dưới lớp ngụy trang của những chiêu trò hấp dẫn bề ngoài của phong cách và cảm xúc. Ông không tâng bốc đam mê xấu xa, không ngụy trang tội lỗi dưới lớp vỏ đức hạnh, không coi thường nguyên tắc chân – thiện – mỹ. Trong khi khiến chúng ta bật cười vì sự điên rồ và rùng mình trước tội ác, ông vẫn bảo vệ tình yêu của chúng ta dành cho đồng loại và sự tôn trọng của chúng ta đối với chính mình.

Shakespeare đã quen thuộc với tất cả các hình thức và hình ảnh đẹp đẽ, với tất cả những gì ngọt ngào hoặc hùng vĩ trong những khía cạnh bình dị của thiên nhiên, của tình yêu không thể phá hủy đối với hoa và hương thơm, sương và nước trong vắt, không khí và âm thanh êm dịu, bầu trời trong sáng và sự tĩnh lặng nơi rừng sâu, ánh trăng sáng dưới những lùm cây – những yếu tố hữu hình của thơ ca – và với cảm giác tinh tế về mối quan hệ không thể xác định của chúng với cảm xúc tinh thần, vốn là bản chất và linh hồn sống động của nó. Và điều đó, ở giữa những cảnh náo động và bi thảm nhất, giống như những tia nắng lấp lánh trên đá và đóng đổ nát – tương phản với tất cả những gì gồ ghề hoặc ghê tởm, và nhắc nhở chúng ta về sự tồn tại của những yếu tố thuần khiết, tươi sáng hơn.

Khi xem xét những điều này, thật ngạc nhiên vì bên cạnh *Kinh Thánh*, các tác phẩm của Shakespeare được đánh

giá cao nhất trong tất cả các tác phẩm kinh điển của văn học Anh. Một tác giả người Mỹ cho biết: “Các nhân vật của Shakespeare đã được các nghệ sĩ, nhà thơ và nhà văn viết tiểu thuyết phỏng theo rất nhiều” – “Các nhân vật này đan xen với nhau trong kho tàng văn học vĩ đại viết bằng tiếng Anh đến mức không thể phân biệt được cốt truyện trong số những tác phẩm này, và điều này thường gây bối rối.”

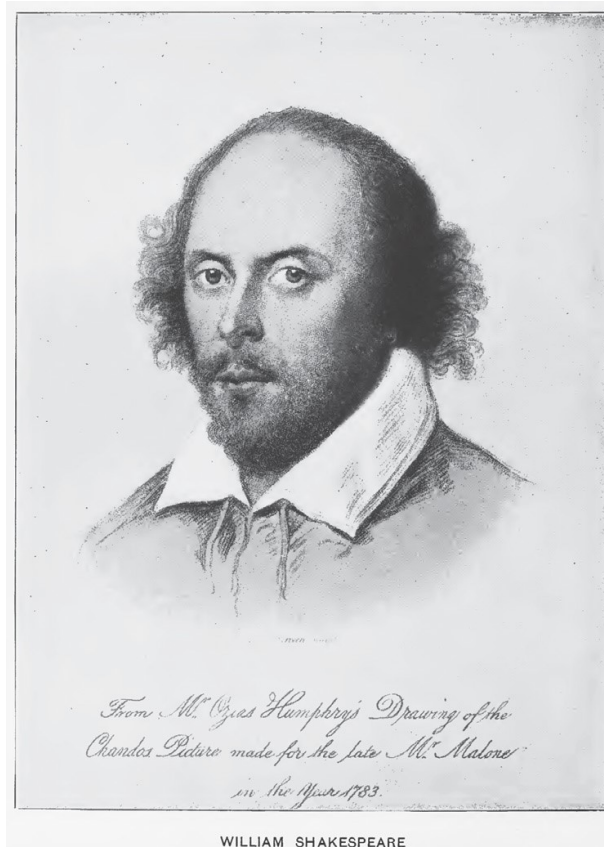
Nhưng Shakespeare đã viết cho những người trưởng thành, cho đàn ông và phụ nữ bằng ngôn từ mà những người nhỏ tuổi không thể hiểu được.

Do đó mà có tập sách này. Để tái tạo những câu chuyện thú vị có trong các vở kịch của Shakespeare, dưới hình thức đơn giản đến mức trẻ em có thể hiểu và thưởng thức chúng, là mục tiêu mà cuốn sách này hướng tới.

Và để những độc giả nhỏ tuổi không bị vấp khi phát âm bất kỳ cái tên lạ nào sẽ gặp trong truyện, biên tập viên đã chuẩn bị và đưa vào phần “Bảng phiên âm một số tên nhân vật”. Kèm theo đó là tuyển tập “Những trích dẫn hay từ Shakespeare”, được sắp xếp theo thứ tự bảng chữ cái, minh họa cho trí tuệ và thiên tài của nhà soạn kịch vĩ đại nhất thế giới.

– E. T. R.

Sơ lược về cuộc đời Shakespeare

WILLIAM SHAKESPEARE

Trong danh sách đăng ký lễ rửa tội của nhà thờ giáo xứ Stratford-upon-Avon, một thị trấn ở Warwickshire, nước Anh, có xuất hiện mục rửa tội của William, con trai của John Shakspeare vào ngày ngày 26 tháng 4 năm 1564. Mục ghi tên bằng chữ Latin có ghi “Gulielmus Filius Johannis Shakspeare”.

Ngày sinh của William Shakespeare thường được tính là ba ngày trước lễ rửa tội của ông nhưng không có bằng chứng nào chắc chắn về việc này.

Họ của gia đình được đánh vần khác nhau và bản thân nhà viết kịch không phải lúc nào cũng đánh vần nó theo cùng một cách. Trong hồ sơ rửa tội, họ này được đánh vần là “Shakspeare”, trong một số bút tích xác thực của nhà viết kịch, nó được đọc là “Shakspere” và trong ấn bản đầu tiên các tác phẩm của ông, nó được in là “Shakespeare”.

Halliwell nói với chúng ta rằng trong sổ ghi chép tư liệu của Hội đồng thành phố Stratford, nơi cái tên được giới thiệu 166 lần, có không dưới 34 cách mà các thành viên khác nhau trong gia đình Shakespeare đã viết họ của mình. Trong thời kỳ cha của nhà viết kịch là thành viên của Hội đồng thành phố, có tới 14 cách viết khác nhau. Cách viết “Shakespeare” hiện đại không nằm trong số đó.

Cha của Shakespeare, khi còn là một ủy viên Hội đồng thành phố Stratford, dường như đã không thể viết tên của mình, nhưng vào thời điểm đó, chín trong số mười người đàn ông sẵn sàng đóng dấu thay cho việc ký tên, thế nên sự thật đó không hề khiến ông mất uy tín.

Nghề nghiệp của cha Shakespeare theo mỗi thông tin truyền miệng lại khác nhau. Ông từng được mô tả là một người bán thịt, một người bán sản phẩm lông cừu và một người thợ may găng tay. Không phải là không có khả năng ông đã từng làm tất cả những việc này cùng một lúc hoặc vào những thời điểm khác nhau, hoặc nếu như không có

nghề nào trong số đó là chính xác thì ta cũng có thể hiểu rằng các tin truyền miệng vốn dĩ vẫn thường tam sao thất bản. Trước khi kết hôn, ông đã làm chủ sở hữu đất đai và canh tác trên mảnh đất của chính mình. Sau khi kết hôn, ông đã cùng vợ, Mary Arden, con gái của một quý ông nông thôn, nhận được điền trang của Asbies, rộng 56 mẫu Anh. William là con thứ ba. Trên ông là hai chị gái, có lẽ đã chết yếu. Bên dưới ông có ba em trai và một em gái. Ít nhất là 10 hoặc 12 năm sau khi Shakespeare ra đời, cha ông vẫn có đời sống sung túc. Vào năm 1568, cha ông là thừa phát lại cấp cao hoặc chánh án của Stratford, và trong nhiều năm sau đó, cha ông giữ chức vụ ủy viên Hội đồng thành phố như nhiệm kỳ cha ông từng làm trong ba năm trước đó.

Do đó, ta có thể giả định rằng trong 10 năm đầu đời, William Shakespeare đã nhận được nền giáo dục tốt nhất có thể ở Stratford. Giống như những trường trung học¹ thời đó, trường học của thị trấn miễn học phí cho tất cả nam sinh và được đứng lớp bởi những người tốt nghiệp đại học, có đủ điều kiện để truyền bá nền học thuật vững chắc từng là niềm tự hào của nước Anh. Không có tài liệu nào về việc Shakespeare đã từng học ở ngôi trường này nhưng khá hợp lý khi cho rằng ông đã được học ở đó. Cha ông không thể tìm kiếm được một nền giáo dục nào tốt hơn ở bất cứ

1. Trường trung học (grammar-schools): Kiểu trường trung học cổ điển ở Anh vào thời kỳ Trung cổ và thời kỳ Phục hưng chuyên đào tạo cho học sinh về ngữ pháp, văn học, các kỹ năng viết cũng như luật pháp và tôn giáo. (ND)

đâu. Đối với những người đã nghiên cứu các tác phẩm của Shakespeare mà không bị ảnh hưởng bởi quan điểm truyền thống cũ rằng ông đã nhận được một nền giáo dục rất hạn chế, họ có rất nhiều bằng chứng cho thấy rằng ông đã có nền tảng vững chắc từ những kiến thức được dạy trong các trường trung học cổ điển.

Có những hiệp hội địa phương liên quan đến Stratford không thể không có ảnh hưởng trong việc hình thành tâm trí của Shakespeare trẻ tuổi. Thế giới trong đôi mắt của cậu bé tò mò là những thị trấn lịch sử cổ kính đẹp đẽ của Warwick và Coventry, cung điện xa hoa của Kenilworth, di tích tu viện vĩ đại của Evesham. Thành phố Avon của ông có rất nhiều cảnh đẹp độc đáo, những ngôi làng yên tĩnh, những khu rừng hiu quạnh. Stratford cũng không bị đóng cửa với thế giới như nhiều thị trấn nông thôn nói chung. Nó nằm trên một đường cao tốc lớn và những người buôn bán đủ loại hàng hóa đều đổ về các khu chợ nơi đó. Đôi mắt của nhà viết kịch thơ phải luôn mở rộng để quan sát. Không có nhiều thông tin chi tiết về Shakespeare từ khi sinh ra cho đến khi kết hôn với Anne Hathaway vào năm 1582, và sau khi ông kết hôn, ngoại trừ việc ông có ba đứa con và vài thông tin cho thấy ông là một diễn viên ở London vào khoảng năm 1589.

Không có cách nào để biết được nghề diễn xuất là nghề duy nhất của Shakespeare trong bao lâu nhưng khả năng cao nhất là ngay sau khi đến London, ông đã bắt đầu công việc chuyển thể tác phẩm và cũng chính công việc này đã bắt đầu sự nghiệp văn học của ông. Vào thời điểm đó,

việc cải thiện và thay đổi những vở kịch cũ không đạt tiêu chuẩn là một trào lưu phổ biến ngay cả với những nhà viết kịch giỏi nhất thời bấy giờ, và khả năng của Shakespeare đã nhanh chóng khẳng định ông là người phù hợp xuất sắc cho loại hình tác phẩm này. Khi việc thay đổi các vở kịch nguyên gốc do các nhà văn khác sáng tác trở nên rất phổ biến thì các tác phẩm chuyển thể trên thực tế sẽ trở thành một sản phẩm sáng tạo. Và đây chính xác là những gì chúng ta có trong một số tác phẩm đầu tay của Shakespeare, vốn được biết là dựa trên những vở kịch cũ.

Ở đây, chúng ta không cần thiết phải tán dương các tác phẩm đã xuất bản của nhà soạn kịch vĩ đại nhất thế giới. Sự chỉ trích đối với những tác phẩm đó đã cạn kiệt từ lâu và những bộ óc ưu tú nhất của Anh, Đức và Mỹ đã cống hiến sức lực của mình để làm sáng tỏ giá trị của chúng.

Shakespeare qua đời tại Stratford vào ngày 23 tháng 4 năm 1616. Cha ông qua đời vào năm 1602 và mẹ ông qua đời vào năm 1608. Vợ ông qua đời vào tháng 8 năm 1623. Con trai Hamnet của ông qua đời năm 1596 khi mới 11 tuổi. Người con cả Susanna của ông kết hôn vào năm 1607 với Tiến sĩ Hall, một thầy thuốc của Stratford. Họ sinh được một cô con gái duy nhất vào năm 1608 tên là Elizabeth. Elizabeth kết hôn lần đầu với Thomas Nasbe, và sau đó là ngài John Barnard nhưng trong cả hai cuộc hôn nhân này bà đều không có con. Con gái út của Shakespeare, Judith, kết hôn với một quý ông Stratford tên là Thomas Quincy vào ngày 10 tháng 2 năm 1616. Bà có ba người con trai, tuy

nhiên tất cả đều đã chết nên không có người nói dối. Do đó, Shakespeare không có hậu duệ trực hệ nào.

Các bạn diễn, bạn biên kịch của Shakespeare và những người biết ông theo những cách khác đều bày tỏ không chỉ sự ngưỡng mộ tài năng thiên bẩm của ông mà còn cả sự kính trọng và tình yêu mến dành cho ông. Ben Jonson¹ nói: “Tôi yêu người đàn ông này và tưởng nhớ những ký ức về ông ấy, đó là sự tôn thờ thần tượng cũng như bất kỳ ai. Ông ấy thực sự trung thực và có bản chất cởi mở, tự do.” Ông được chôn cất vào ngày thứ hai sau khi qua đời, ở phía bắc của nhà thờ Chancel of Stratford. Trên mộ ông có một phiến đá phẳng với dòng chữ được cho là do chính ông viết trước khi qua đời:

“Bạn tốt ơi, vì lòng nhân từ của Chúa Jesus

Đừng đào bởi tro cốt được chôn tại đây

Phúc lành cho người nào không di chuyển những tấm bia mộ này

Nguyên rửa cho kẻ nào di chuyển hài cốt của tôi.”

1. Ben Jonson (1572/1573-1637): Nhà thơ, nhà soạn kịch người Anh thời kỳ Phục hưng, ông được coi là một trong những nhà soạn kịch nổi tiếng nhất thế kỷ 17 và là bạn thân của Shakespeare. (ND)